

Световен ден на дивата природа 2026 – лечебни и ароматни растения

Автор(и): Растителна защита
Дата: 03.03.2026 Брой: 3/2026

Световният ден на дивата природа през 2026 г. насърчава обществената ангажираност и повишаването на осведомеността за ролята на лечебните и ароматните растения за човешкото здраве, културното наследство и устойчивото развитие.

Темата на Световния ден на дивата природа (World Wildlife Day), който се провежда традиционно на 3 март, тази година е „Лечебни и ароматни растения: Опазване на здравето, наследството и препитанието“ (WWD2026). Тя постави акцент върху значението на тези видове както за човешкото здраве и благосъстояние, така и за екологичното равновесие.

Световната здравна организация (СЗО) признава значението на лечебните ароматни растения, особено в развиващите се страни, където 70-95% от населението разчита на традиционната медицина за първична здравна помощ. Тези растения формират основата на много здравни системи и остават жизненоважни за съвременната фармацевтика, тъй като многобройни активни лекарствени съединения се получават пряко или непряко от естествени източници, въпреки напредъка в синтетичната химия.

Приблизително 50 000-70 000 вида лечебни и ароматни растения (ЛАР) се събират в световен мащаб, от които около 1500 се оценяват като включени в приложенията на Конвенция за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES), а над 800 са включени в Приложение II на CITES. Практиките за отглеждане и събиране на ЛАР осигуряват жизненоважни ресурси за много домакинства по света, като един на всеки пет души разчита на диви растения, водорасли и гъби за храна и доходи.

Глобалните приходи от традиционната китайска медицина възлизат на 83 милиарда щатски долара през 2012 г. Годишните разходи в сектора на традиционната медицина в Република Корея са били 7,4 милиарда щатски долара през 2009 г., а частните разходи за натурални продукти в Съединените американски щати са били 14,8 милиарда щатски долара през 2008 г. Европейският пазар на билкови добавки и билкови лекарства се оценява на 7,4 милиарда щатски долара годишно.

Лечебните и ароматни растения играят ключова роля в подкрепата на екосистемите чрез стабилизиране на почвите, насърчаване на биоразнообразието и осигуряване на основни ресурси за опрашители, като пчели и колибри. Много от тези ценни видове обаче са изправени пред нарастващи заплахи от унищожаване на местообитанията, прекомерно събиране на реколта и незаконна търговия, което прави тяхното опазване глобален приоритет.

Освен медицинските си приложения, лечебните и ароматни растения допринасят и за развитието на различни индустрии, включително козметика, храни и най-вече са ценен източник на генетични ресурси. Получените генетични ресурси от лечебни растения се използват за различни приложения в селското стопанство, медицината и опазването на околната среда. Осигуряването на споделянето на ползита е от съществено значение и

може да осигури стимули за опазване и устойчиво използване на дивата природа (Цел 13 от Глобалната рамка за биоразнообразие Кунмин-Монреал).

Над 20% от растителните видове, използвани в световен мащаб за медицински и ароматни цели, се считат за застрашени от изчезване в Червения списък на IUCN, главно поради прекомерно събиране на реколта, загуба на местообитания, изменение на климата и нерегулирана или незаконна международна търговия. Повишаването на осведомеността, засилването на регулациите и осигуряването на устойчивост на събирането на реколтата и търговията са от съществено значение за оцеляването на тези безценни растителни ресурси в дивата природа.

Лечебни и ароматни растения в България

България е единствената държава в Европейския съюз със специализиран Закон за лечебните растения (2000 г.), който регламентира опазването и устойчивото използване на ресурсите. Около 770 вида растения у нас, или приблизително 19% от флората, са лечебни, като близо 760 от тях са диворастящи. Около 250 вида се използват за стопански цели.

Богатият релеф, разнообразните почви и специфичните климатични условия определят високото разнообразие на растителния свят в България. Вековната връзка на хората с

природата е отразена в българските традиции, празници и поминък.

Ежегодно в страната се събират над 10 000 тона билки, а регионалните инспекции по околната среда и водите контролират дейността на приблизително 690 билкозаготвителни пункта, съобщава Министерството на околната среда и водите.

Неправилното събиране или изчерпването на находищата може да доведе до бързо намаляване на популациите, превръщайки дори широко разпространени видове в редки и уязвими. Опазването и устойчивото ползване на лечебните растения е от съществено значение както за съхраняването на природните ресурси и биоразнообразието, така и за подкрепа на местните общности, които разчитат на тях за поминък, както и за гарантиране на наличието им за бъдещите поколения.